

Vin chào!

BÀI 8

TRUYỆN LỊCH SỬ VÀ TIỂU THUYẾT

A photograph of an open wooden book with a cream-colored page. The page is decorated with baby's breath flowers. The text 'HOẠT ĐỘNG MỞ ĐẦU' is written in blue, serif font across the page. The book is set against a background of water.

HOẠT ĐỘNG MỞ ĐẦU

Ai thông minh hơn học sinh lớp 8?

Câu 1: *Triều đại nào trong lịch sử Việt Nam tồn tại lâu nhất?*

Đáp án: Nhà Hậu Lê (1428-1789, tính từ Lê Lợi, sau khi tiêu diệt giặc Minh năm 1428 đến thời điểm Lê Chiêu Thống bỏ chạy sang Trung Quốc)

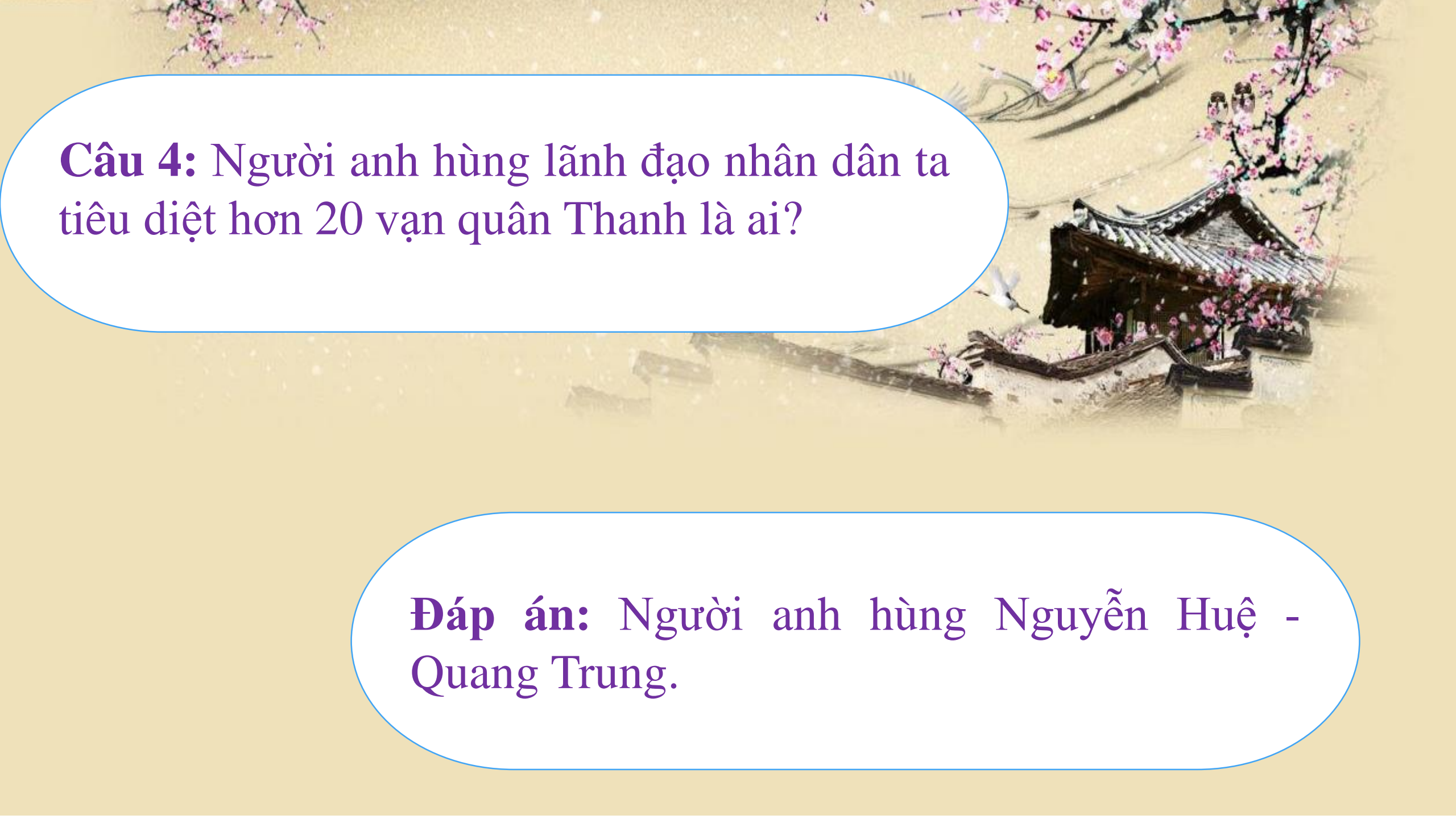
Câu 2: *Vị vua nào trong lịch sử dân tộc đã cho người cầu viện nhà Thanh để quân Thanh có cơ vào chiếm nước ta?*

Đáp án: Vua Lê Chiêu Thống

Câu 3: *Tôn Sĩ Nghị đưa hơn 20 vạn quân vào chiếm nước ta với danh nghĩa gì?*

Đáp án: Phù Lê diệt Tây Sơn

Câu 4: Người anh hùng lãnh đạo nhân dân ta tiêu diệt hơn 20 vạn quân Thanh là ai?

Đáp án: Người anh hùng Nguyễn Huệ - Quang Trung.

Câu 5: Chiến thắng nào đánh dấu cuộc kháng chiến chống quân Thanh (1789) của quân Tây Sơn thắng lợi hoàn toàn?

Đáp án: Chiến thắng Ngọc Hồi - Đống Đa

A traditional Chinese ink wash painting of a landscape. In the foreground, a dark wooden pavilion with a tiled roof sits on a rocky outcrop. To the right, a branch of cherry blossoms with pink flowers extends into the frame. A large white crane with a red beak is in flight, its wings spread wide, flying towards the left. Another smaller crane is visible near the pavilion. The background is a soft, hazy landscape with more blossoms and a crane in the distance. The overall style is classic Chinese ink wash painting with a focus on natural elements and a sense of tranquility.

Các câu hỏi trên gợi cho em liên tưởng đến tác phẩm văn học nào, tác phẩm đó do ai sáng tác?

Tiết ... Đọc – hiểu văn bản

QUANG TRUNG ĐẠI PHÁ QUÂN THANH

(Trích Hoàng Lê nhất thống chí)

- Ngô gia văn phái -

A photograph of a dark wood book cover with a cream-colored label. The label has the text 'HÌNH THÀNH KIẾN THỨC MỚI' in blue. Baby's breath flowers are scattered on top of the book. A small wooden button is visible on the cover.

**HÌNH THÀNH
KIẾN THỨC MỚI**

GIỚI THIỆU BÀI HỌC

- VB đọc chính:

+ VB1: *Quang Trung đại phá quân Thanh* (Trích *Hoàng Lê nhất thống chí*, Ngô gia văn phái)

+ VB2: *Đánh nhau với cối xay gió* (Trích *Đôn ki-hô-tê*, Xéc-van-tét)

+ VB thực hành đọc: *Bên bờ Thiên Mạc* (Hà Ân)

- **Thể loại:** Truyện lịch sử và tiểu thuyết

I. KIẾN THỨC NGŨ VĂN

PHT số 01: Tìm hiểu đặc điểm của truyện lịch sử

Truyện lịch sử viết về sự kiện gì?	a. Khái niệm:.....
- Cốt truyện, bối cảnh, nhân vật chính của truyện lịch sử có liên quan như thế nào đến lịch sử dân tộc? - Ngôn ngữ của truyện có đặc trưng gì?	b. Đặc điểm của truyện lịch sử: - Cốt truyện:..... - Bối cảnh:..... - Nhân vật chính:..... - Ngôn ngữ:.....

I. KIẾN THỨC NGỮ VĂN

1. Truyện lịch sử và tiểu thuyết

a. Khái niệm: Truyện lịch sử là loại truyện có nội dung **liên quan đến các nhân vật và sự kiện lịch sử**. Tuy nhiên, truyện lịch sử không chỉ đơn thuần liệt kê các sự kiện, kể về những con người có thật mà còn được nhà văn **hư cấu, tưởng tượng, bổ sung, sáng tạo** thành những **hình tượng văn học sinh động**.

I. KIẾN THỨC NGŨ VĂN

1. Truyện lịch sử và tiểu thuyết

b. Đặc điểm:

- **Cốt truyện:** là một hệ thống sự kiện liên quan đến lịch sử dân tộc được sắp xếp theo ý đồ nhất định của tác giả nhằm thể hiện nội dung, ý nghĩa tác phẩm.
- **Bối cảnh:** là **hoàn cảnh xã hội của một thời kì lịch sử** nói chung được thể hiện qua các sự kiện, nhân vật lịch sử, phong tục, tập quán.
- **Nhân vật chính:** thường là **người thật, việc thật, những anh hùng dân tộc**; ngoài ra, tác giả còn có thể **hư cấu** thêm nhiều nhân vật khác.
- **Ngôn ngữ:** phải **phù hợp** với **bối cảnh** của **giai đoạn lịch sử** mà truyện tái hiện. Thông qua các yếu tố từ ngữ, cách nói, lời nhân vật, cách miêu tả, trần thuật ... tác giả tái hiện lại không khí, sự kiện và con người lịch sử một cách sinh động.

I. KIẾN THỨC NGŨ VĂN

2. Cốt truyện đơn tuyến và đa tuyến

PHT số 02: Tìm hiểu cốt truyện đơn tuyến và cốt truyện đa tuyến

So sánh	Cốt truyện đơn tuyến	Cốt truyện đa tuyến
1. Sự kiện	....	....
2. Dung lượng cốt truyện	....	....
3. Ví dụ	...	...

2. Cốt truyện đơn tuyến và đa tuyến

So sánh	Cốt truyện đơn tuyến	Cốt truyện đa tuyến
1. Sự kiện	Tập trung thể hiện quá trình phát triển tính cách của nhân vật chính, có khi chỉ là một giai đoạn trong cuộc đời nhân vật chính.	Trình bày lại một chuỗi sự kiện, phản ánh nhiều bình diện của đời sống, tái hiện những diễn biến phức tạp của nhiều nhân vật.
2. Dung lượng cốt truyện	Dung lượng nhỏ, vừa; thường là truyện ngắn, truyện vừa, tiểu thuyết.	Dung lượng lớn, cốt truyện chia thành nhiều dòng, nhiều tuyến. - Tác phẩm có nhiều chủ đề.
Ví dụ	Truyện <i>Lão Hạc</i> của Nam Cao, chỉ tập trung xoay quanh số phận nhân vật lão Hạc, Các sự kiện đều liên quan đến nhân vật chính này.	<i>Hoàng Lê nhất thống chí</i> là tác phẩm có 2 tuyến nhân vật: - Tuyến nhân vật và sự kiện phản ánh sự suy tàn của chế độ phong kiến tiêu biểu là nhân vật Lê Chiêu Thống. - Tuyến nhân vật và sự kiện phản ánh hào khí dân tộc tiêu biểu là nhân vật Quang Trung và cuộc khởi nghĩa Lam Sơn.

II. ĐỌC- TÌM HIỂU CHUNG

1. Tác giả

- *Hồ sơ tác giả: Trình bày hiểu biết của em về tác giả Ngô gia văn phái và tác phẩm “Hoàng Lê nhất thống chí”?*

PHT số 03: Tìm hiểu về nhóm tác giả: Ngô gia văn phái

Thân thế	.....
Thời đại	.....
Tư tưởng	.....

PHT số 04: Tìm hiểu về tác phẩm Hoàng Lê nhất thống chí

Hoàn cảnh sáng tác	....
Thể loại	.....
Ý nghĩa nhan đề	.....
Nội dung	.....
Cốt truyện	.....

1. Tác giả

- **Thân thế:** Ngô gia văn phái là một nhóm tác giả thuộc dòng họ Ngô Thì, ở làng Tả Thanh Oai (nay là huyện Thanh Oai, Hà Tây. Trong đó hai tác giả chính là:

+ Ngô Thì Chí (1753-1788), làm quan thời Lê Chiêu Thống, viết 7 hồi đầu.

+ Ngô Thì Du (1772-1840), làm quan dưới triều nhà Nguyễn, viết 7 hồi tiếp.

+ Một tác giả khác cũng thuộc dòng họ Ngô Thì viết 3 hồi còn lại.

- **Thời đại:** Cuối thời Lê đầu thời Nguyễn

- **Tư tưởng:** Họ là trung thần, cỰu thần chịu ơn sâu nghĩa nặng của nhà Lê, những người ăn bổng lộc của nhà Lê và mang tư tưởng trung quân. Nhưng đồng thời họ là trí thức Nho học trung thực và tiến bộ.

2. Tác phẩm *“Hoàng Lê nhất thống chí”*

a. Hoàn cảnh sáng tác: Được viết từ cuối triều Lê đến đầu triều Nguyễn, vào thời điểm Tây Sơn diệt Trịnh trả lại Bắc Hà cho vua Lê.

b. Thể loại:

- Là cuốn tiểu thuyết lịch sử gồm 17 hồi, viết bằng chữ Hán theo lối chương hồi;

- Thể chí: ghi chép sự thật, việc thật.

c. Ý nghĩa nhan đề: *“Hoàng Lê nhất thống chí”* có nghĩa là ghi chép về sự thống nhất của vương triều nhà Lê

d. Nội dung: phản ánh hiện thực lịch sử đầy biến động của xã hội phong kiến Việt Nam vào khoảng 30 năm cuối thế kỉ XVIII và mấy năm đầu thế kỉ XIX

e. Cốt truyện: Đa tuyến gồm nhiều sự kiện đan xen.

3. Đoạn trích

a. Đọc, từ khó

b. Tìm hiểu chung

Hướng dẫn cách đọc: cần đọc to, rành mạch, chú ý giọng đọc phù hợp ở từng đoạn. Phân biệt lời kể và lời nhân vật. Lời vua Quang Trung cần đọc giọng mạnh mẽ, oai phong, quả quyết; giọng lũ giặc hồng hách, kiêu ngạo, tự mãn; Giọng Lê Chiêu Thống run sợ, hãi hùng, ...Lời kể cần thể hiện rõ niềm tự hào, hả hê khi kể về chiến thắng...

<u>Nhóm 1,2: PHT số 05:</u>	
Vị trí- bối cảnh lịch sử	
Vị trí	Bối cảnh xuất hiện đoạn trích
.....	.....

<u>Nhóm 3,4 PHT số 06: Tìm hiểu về đặc điểm của truyện lịch sử có cốt truyện đa tuyến của đoạn trích “<i>Quang Trung đại phá quân Thanh</i>”</u>	
Văn bản kể lại chuỗi sự kiện gì?	Các sự kiện ấy liên quan đến tuyến nhân vật nào?
Chuỗi sự kiện chính:	Cốt truyện đa tuyến qua nhân vật: .....

<u>Nhóm 5,6 - PHT số 07: Tìm hiểu về bố cục đoạn trích</u>		
<i>Đặt tên và nêu nội dung chính của mỗi phần trong văn bản?</i>		
Phần	Đặt tên mỗi phần	Nội dung chính
.....	.....	.....
.....	.....	.....

b. Tìm hiểu chung

b1. Vị trí: Hồi thứ 14/ 17 hồi của tác phẩm

b2. Đặc điểm của truyện lịch sử có cốt truyện đa tuyến

- Văn bản “Quang Trung đại phá quân Thanh” kể về 3 sự kiện

chính:

+ Tướng giặc Tôn Sĩ Nghị chủ quan, hống hách, bắt nạt triều đình vua Lê;

+ Quang Trung mang quân thần tốp ra Bắc đánh tan quân Thanh;

+ Vua Lê cùng một số triều thần chạy trốn lên biên giới phía Bắc.

b. Tìm hiểu chung

- Cốt truyện đa tuyến qua nhân vật:

+ Tuyến nhân vật tướng giặc Tôn Sĩ Nghị và quân Thanh: kiêu căng, hống hách, tàn bạo.

+ Tuyến nhân vật Lê Chiêu Thống cùng bọn quan lại: bất tài, nhu nhược, bán nước cầu vinh.

+ Tuyến nhân vật anh hùng áo vải Nguyễn Huệ- Quang Trung: tài năng, mưu lược cùng đội quân Tây Sơn đã đánh tan quân Thanh, là biểu tượng cho lòng yêu nước, chống giặc ngoại xâm của dân tộc

b3. BỐ cục

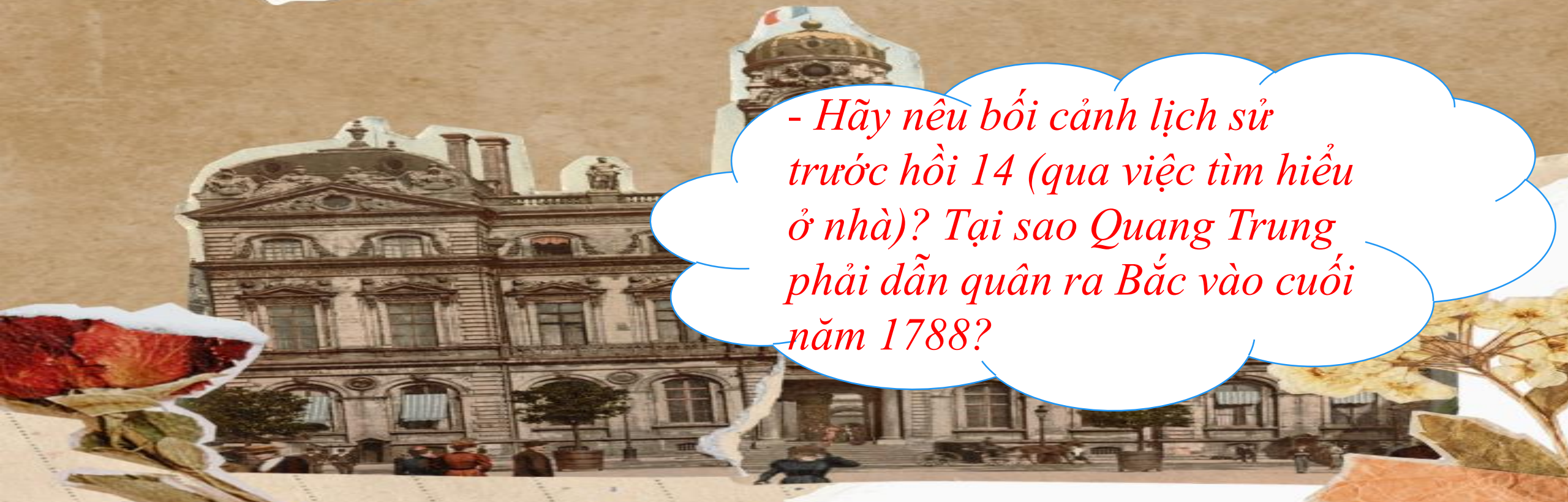
Phần	Đặt tên mỗi phần	Nội dung chính
(1)	Tôn Sĩ Nghị kiêu căng, hống hách.	Tôn Sĩ Nghị cảm thấy chiến thắng dễ dàng nên tỏ ra kiêu căng hống hách và buông tuồng, để mặc cho quân lính cướp bóc, lộng hành ở thành Thăng Long.
(2)	Vua Quang Trung mang quân ra Bắc.	Vua Quang Trung mang quân ra Bắc, xin ý kiến các bậc chí sĩ, ra lời phủ dụ với binh lính để nâng cao tinh thần sĩ khí, đồng thời bày mưu lược đánh tan giặc Thanh.
(3)	Cuộc tháo chạy của lũ bán nước, cướp nước.	Nghe tin quân Tây Sơn đánh vào Ngọc Hồi, Tôn Sĩ Nghị khiếp sợ bỏ trốn về nước, Lê Chiêu Thống cùng tùy tùng vội vã bỏ chạy theo.

III. ĐỌC- HIỂU VĂN BẢN

1. Bối cảnh lịch sử

- Hãy nêu bối cảnh lịch sử trước hỏi 14 (qua việc tìm hiểu ở nhà)? Tại sao Quang Trung phải dẫn quân ra Bắc vào cuối năm 1788?

1. Bối cảnh lịch sử

- Đất nước ta trước tình cảnh ngàn cân treo sợi tóc:

+ Triều đình nhà Lê càng ngày càng tỏ ra bạc nhược, Lê Chiêu Thống do lo sợ sự lớn mạnh của Tây Sơn, nhằm cố giữ ngai vàng nên cho người sang cầu viện nhà Thanh.

+ Nhân cơ đó, nhà Thanh cử Tôn Sĩ Nghị dẫn hơn 20 vạn quân kéo vào nước ta với danh nghĩa “phù Lê diệt Tây Sơn”. Quân Thanh kéo vào Thăng Long như chồn không người.

+ Quân của Tây Sơn ở Thăng Long đã rút về Tam Điệp để bảo toàn lực lượng.

=> *Tình hình nguy cấp, giặc Thanh đã chiếm một vùng lãnh thổ rộng lớn, lại được sự hậu thuẫn của nhà Lê. Nghĩa quân Tây Sơn ở xa, lực lượng ở ngoài Bắc rất mỏng.*

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

Kỹ thuật công đoạn

- GV chia lớp thành 3 nhóm phân công nhiệm vụ:

+ Nhóm 1 thực hiện phiếu HT số 08- a1

+ Nhóm 2 thực hiện phiếu HT số 08- a2

+ Nhóm 3 thực hiện phiếu HT số 08- b

Cả lớp sẽ thực hiện chung nội dung câu hỏi sau khi thảo luận:

- Em cảm nhận được vẻ đẹp nào ở nhân vật Quang Trung? Nhân vật Quang Trung là có ý nghĩa biểu tượng cho ai, cho điều gì?

HS đại diện từng nhóm trả lời phiếu học tập số 08 a1,a2,b

Thảo luận nhóm

PHT số 08- a1 - Tìm hiểu về việc Quang Trung khi tiến quân ra Bắc- Lúc đến Nghệ An
Nhóm 1

Đọc đoạn trích phần (2) - SGK/tr59,60:

“Nhắc lại, Ngô Văn Sở sau khi đem các đạo quân rút lui, tức tốc sai Nguyễn Văn Tuyết chạy trạm và Nam cấp báo. [...] Các quân lính đều nói: “Xin vâng lệnh, không dám ăn ở hai lòng!””.

Trả lời các câu hỏi:

1. Tìm các chi tiết nói về hành động, lời nói của vua Quang Trung khi tiến quân từ phủ Xuân Huế đến Nghệ An.
2. Trong lời phủ dụ binh lính, Quang Trung đã nêu bật tư tưởng, quan điểm như thế nào? Quang Trung hướng đến mục đích gì?
3. Nhận xét của em về nhân vật Quang Trung trong những chi tiết đó?

Thảo luận nhóm

PHT số 08- a2: Tìm hiểu về việc Quang Trung khi tiến quân ra Bắc- lúc đến Tam Điệp (Ninh Bình)

Nhóm 2

Đọc đoạn trích phần (2) - SGK/tr 60:

“Hôm sau, Quang Trung lại hạ lệnh tiến quân [...] Các người nhớ lấy, đừng cho là ta nói khoác”.

Trả lời các câu hỏi:

1. Khi đến Tam Điệp, Quang Trung đã có hành động, kế hoạch đánh giặc ra sao?
2. Việc Quang Trung đã đưa ra kế hoạch đánh giặc và đối phó thể hiện ông là người như thế nào?

Thảo luận nhóm

PHT số 08- b- Tìm hiểu về các trận đánh lớn

Nhóm 3

Đọc đoạn trích phần (2) - SGK/tr 60, 61:

“Cả năm đạo quân đều vâng mệnh lệnh, đúng ngày, gióng trống lên đường ra Bắc. [...] Giữa trưa hôm ấy, vua Quang Trung tiến binh vào Thăng Long, rồi kéo vào thành”.

Trả lời các câu hỏi:

1. Kể tên và thuật lại các trận đánh lớn của nghĩa quân Tây Sơn? Em có nhận xét gì về cách đánh của quân Tây Sơn?
2. Hình ảnh của Quang Trung trong chiến trận? Qua đó giúp em cảm nhận được điều gì về hình tượng vua Quang Trung?

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

a. Quang Trung chuẩn bị lực lượng và tiến quân ra Bắc

a1. Đến Nghệ An

- Hành động:

- + Nghe giặc đã đến kinh thành, vua Quang Trung tự mình đốc suất đại binh, cả thủy lẫn bộ cùng ra đi”
- + Tổ chức tuyển binh, duyệt binh “*Sai đại tướng là Hám Hồ Hầu kén lính ở Nghệ An, “mở cuộc duyệt binh lớn ở doanh chấn”*”.
- + Lập kế hoạch tiến đánh giặc
- + Lắng nghe ý kiến của Nguyễn Thiếp để nắm bắt tình hình quân địch.

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

a. Quang Trung chuẩn bị lực lượng và tiến quân ra Bắc

- Đưa ra lời phủ dụ để động viên tinh thần binh lính:

+ + Khẳng định chủ quyền của dân tộc .

+ Phơi bày những tội ác của lũ giặc “*cướp bóc nước ta, giết hại nhân dân, vơ vét của cải*” để khơi gợi lòng căm thù giặc, nhắc nhở tướng sĩ.

+ Nhắc lại truyền thống chống giặc ngoại xâm của dân tộc ta qua các tấm gương quả cảm để tiếp thêm sức mạnh cho quân sĩ.

+ Biết cách thuyết phục những kẻ mềm lòng, dễ thay lòng đổi dạ để kêu gọi quân lính đồng tâm hiệp lực, ra kị luật nghiêm.

=> *Lời nói đanh thép, đầy khí phách, như một bài hịch ngắn, lời lẽ sắc bén, lập luận chặt chẽ, ý tứ sâu xa. Quang Trung đã kích lệ tướng sĩ lòng yêu nước, căm thù giặc và ý chí quyết chiến với kẻ thù.*

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

- Nhận xét: Quang Trung là con người có hành động mạnh mẽ, quyết đoán.

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

a. Quang Trung chuẩn bị lực lượng và tiến quân ra Bắc

a2. Đến Tam Điệp:

- Tổ chức hội quân và mở tiệc khao quân trước...
- Đưa ra kế hoạch hành quân, đánh giặc: “Tối 30 lên đường, hẹn mừng 7 năm mới thì vào thành Thăng Long”,
- Lập kế hoạch đối phó với nhà Thanh và kế hoạch ngoại giao sau chiến thắng “*Chờ mười năm nữa, cho ta yên ổn mà nuôi dưỡng lực lượng, lúc bấy giờ nước giàu dân mạnh, ta có sợ gì chúng*”; giao cho Ngô Thì Nhậm là “*người khéo lời lẽ mới dẹp nổi việc binh đao*”.

=> Quang Trung là người có trí tuệ sáng suốt, nhạy bén trước thời cuộc, có tầm nhìn xa trông rộng.

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

b. Quang Trung trong các trận đánh

- Có tài mưu lược và dụng binh:

+ Chớp thời cơ: chọn đúng vào tết Nguyên Đán để tiến đánh quân Thanh.

+ **Bắt gọn quân do thám** nhà Thanh.

+ Tổ chức cách đánh hết sức linh hoạt sáng tạo, kết hợp nhuần nhuyễn cách đánh, nhiều cánh quân:

+ + Dùng mưu hạ đồn **Hạ Hôi** dễ như trở bàn tay mà không tốn một hòn tên mũi đạn “*Nửa đêm bí mật vây kín làng, bắc loa gọi, quân lính dạ ran*” → địch trong đồn sợ -> đầu hàng.

+ + Dùng cách đánh tiến giáp lá cà, tấn công bằng nhiều mũi giáp công ở trận **Ngọc Hôi**:

2. Hình tượng nhân vật Quang Trung

b. Quang Trung trong các trận đánh

=> Quân Thanh dẫm lên nhau mà chết, chạy tán loạn... Thái Thú Sầm Nghi Đống tự thắt cổ mà chết.

+ **Hình ảnh Vua Quang Trung** : *“Cưỡi voi đốc thúc trong cảnh khói toả mù trời”* → có sách ghi tấm áo bào đỏ → đen sạm khói súng..

=> Hình tượng vua Quang Trung oai phong lẫm liệt, với tài dùng binh và mưu lược vô song. Người là linh hồn của nghĩa quân Tây Sơn, là biểu tượng cho nhân dân, cho sức mạnh, tinh thần yêu nước chống giặc ngoại xâm quật cường của dân tộc.

? Nếu hình dung cuộc tiến quân của Quang Trung vào Thăng Long bằng 1 sơ đồ ghi những chiến thắng thì sơ đồ đó sẽ như thế nào?

3. Hình ảnh bọn cướp nước và bọn bán nước.

Thảo luận nhóm

PHT số 09: Tìm hiểu về hình ảnh bọn cướp nước, bán nước

Nhân vật	Tôn Sĩ Nghị	Lê Chiêu Thống
Khi quân Tây Sơn chưa đến	....	....
Khi quân Tây Sơn đến	....	....
Nhận xét về đặc điểm tính cách	....	....

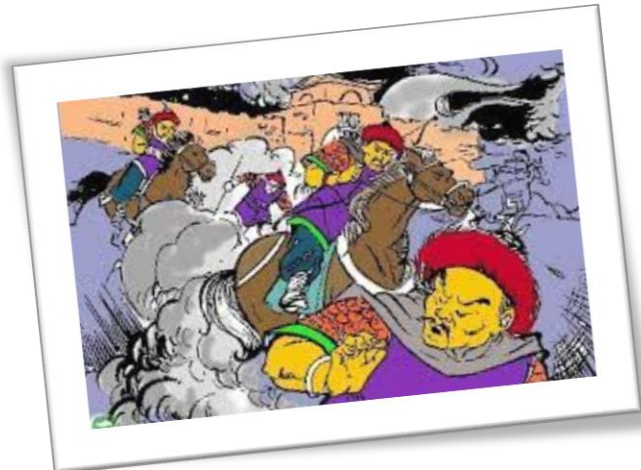
3. Hình ảnh bọn cướp nước và bọn bán nước.

* Quân tướng nhà Thanh

- Lúc mới đến Thăng Long:

+ Vào Thăng Long như vào chỗ không người,
cảm thấy chiến thắng dễ dàng nên buông
tuồng, hồng hách;

+ Quân lính thả sức cướp bóc, ức hiếp dân ta.

3. Hình ảnh bọn cướp nước và bọn bán nước.

- Khi quân Tây Sơn đến nơi :

+ **Trướng**: Tôn Sĩ Nghị bất tài, kiêu căng tự mãn, chủ quan khinh địch không lo phòng bị
→ khi bị đánh: **sợ mất mật** ngựa không kịp đứng yên, người không kịp mặc áo giáp, bỏ chạy về trước.

+ **Quân**: Lúc lâm trận **rụng rời, sợ hãi**, xin hàng, bỏ chạy, giày xéo lên nhau mà chết, hoảng sợ tan tác, mạnh ai nấy chạy, không dám nghỉ.

=> **Kiêu căng, hống hách, bất tài, hèn nhát**

3. Hình ảnh bọn cướp nước và bọn bán nước.

* Bọn vua tôi Lê Chiêu Thống

- Trước khi quân Tây Sơn đến:

+ Chịu đựng nỗi nhục nhã của kẻ cầu cạnh,
*“cùng bọn Quynh đến doanh quân của Nghị
tha thiết xin xuất quân”*

+ *Đánh mất sĩ diện của bậc quân vương.*

**=>kẻ hèn nhát, bạc nhược, cống rắn cắn gà
nhà.**

3. Hình ảnh bọn cướp nước và bọn bán nước.

* **Bọn vua tôi Lê Chiêu Thống**

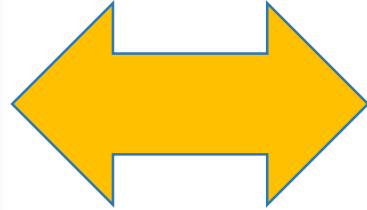
- *Khi quân Tây Sơn đến:*

+ Vội vã bỏ chạy bán sống.

- Đuổi kịp Tôn Sĩ Nghị “nhìn nhau than thở, oán giận chảy nước mắt”, gửi năm xương tàn nơi đất khách quê người.

=> **Bọn cướp nước và những kẻ bán nước đã thất bại thảm hại, phải trốn chạy, chịu đói, chịu nhục; vua tôi tha phương nơi đất khách quê người. Đó là cái giá phải trả cho những kẻ hèn nhất bán nước.**

=> Sự đối lập giữa hai nhân vật này đã thể hiện rõ nét chủ đề của đoạn trích đó là tái hiện một giai đoạn lịch sử chống quân xâm lược của quân và dân ta.

4. NHỮNG YẾU TỐ NGHỆ THUẬT ĐẶC SẮC CỦA TRUYỆN

Chỉ ra những yếu tố nghệ thuật đặc sắc của đoạn trích “Quang Trung đại phá quân Thanh”? Trong đó, em ấn tượng nhất với yếu tố nào? Vì sao?

4. Những yếu tố nghệ thuật đặc sắc của truyện

- **Trần thuật tỉ mỉ, miêu tả sinh động. Ngôn ngữ miêu tả chân thực.**

+ **Nghệ thuật miêu tả các trận đánh:** sinh động, mang đậm chất sử thi. Tính lịch sử đan xen tính văn học của thể chí đã được bộc lộ rất rõ ràng trong phần văn bản này.

Miêu tả trận Ngọc Hồi với đội hình dàn “*hình chữ nhất*”, trong không gian “*khói tỏa mù trời, trong gang tấc không nhìn thấy gì*”, cảnh quân ta xông lên mà chém...cảnh tượng lũ giặc “*giày xéo lên nhau mà chết*”, “*quân ta thừa thế chém giết lung tung, thầy nằm đầy đồng, máu chảy thành suối, ...*”

4. Những yếu tố nghệ thuật đặc sắc của truyện

- **Trần thuật tỉ mỉ, miêu tả sinh động. Ngôn ngữ miêu tả chân thực.**

+ Kể kết hợp miêu tả hai cuộc tháo chạy: một là cuộc chạy thử hai là của quân tướng nhà Thanh, hai là cuộc bỏ chạy của vua Lê Chiêu Thống cùng tùy tùng. Nhưng giọng kể khác nhau.

Đối với quân Thanh, nhịp kể nhanh, gấp gáp qua những câu văn ngắn, thể hiện tâm trạng hả hê của người kể; còn đối với cuộc tháo chạy của Lê Chiêu Thống nhịp kể chậm hơn, câu văn dài ít nhiều thể hiện tâm trạng ngậm ngùi, thương cảm.

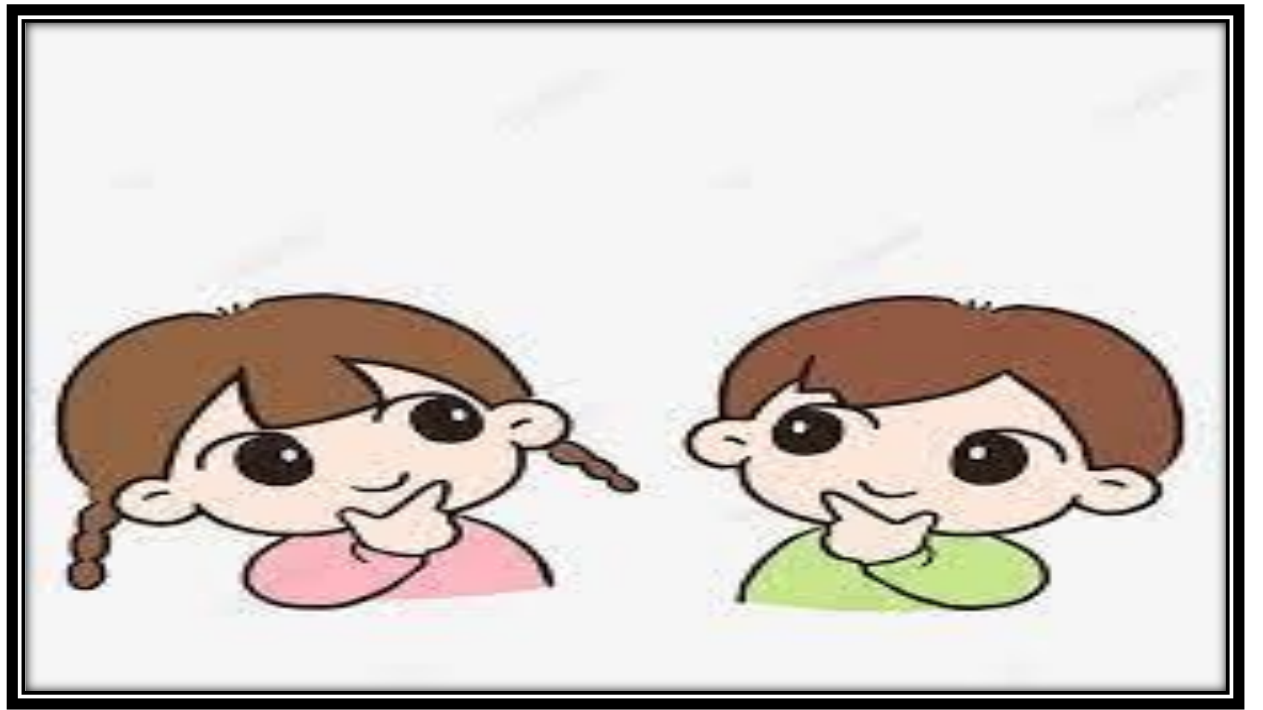
4. Những yếu tố nghệ thuật đặc sắc của truyện

- **Xây dựng nhân vật** thông qua hành động, lời nói, hành động, suy nghĩ hết sức sinh động, đồng thời thể hiện rất rõ cảm xúc.
- **Trần thuật bằng ngôi thứ ba** tái hiện sự kiện lịch sử là cuộc kháng chiến chống quân Thanh xâm lược ở thế kỉ XVIII.
- **Ngôn ngữ kể chuyện lịch sử** nhằm tái hiện không khí và sự kiện lịch sử thời phong kiến:
  - + Từ ngữ chỉ chức tước thời phong kiến: *tiên sinh, chúa công, chúa thượng;*
  - + Những từ ngữ tái hiện không khí lịch sử: *nghi binh, đốc thúc, binh khí, nhất tề, lính kị mã,...*

**5. Ý NGHĨA-
THÔNG ĐIỆP**

Thảo luận nhóm đôi

- Tại sao các tác giả Ngô gia văn phái là những cự thần chịu ơn sâu nghĩa nặng của nhà Lê lại có thể viết hay, viết đẹp về hình tượng Quang Trung như vậy?
- Theo em, qua đoạn trích, tác giả muốn gửi gắm đến người đọc thông điệp gì? Thông điệp ấy có giá trị với cuộc sống hôm nay như thế nào?

5. Ý nghĩa- thông điệp

* Thái độ, tình cảm của các tác giả:

- + Xuất phát từ lòng tự hào dân tộc và ý thức dân tộc sâu sắc.
- + Không thể bỏ qua sự thật lịch sử, đó là hành động “cồng rắn cắn gà nhà” của Lê Chiêu Thống, với niềm cảm mến tài năng và đức độ vị anh hùng dân tộc Quang Trung.

=> Vì vậy, các tác giả viết hay, viết đẹp về Quang Trung như vậy. Điều đó đã thể hiện lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc của các tác giả.

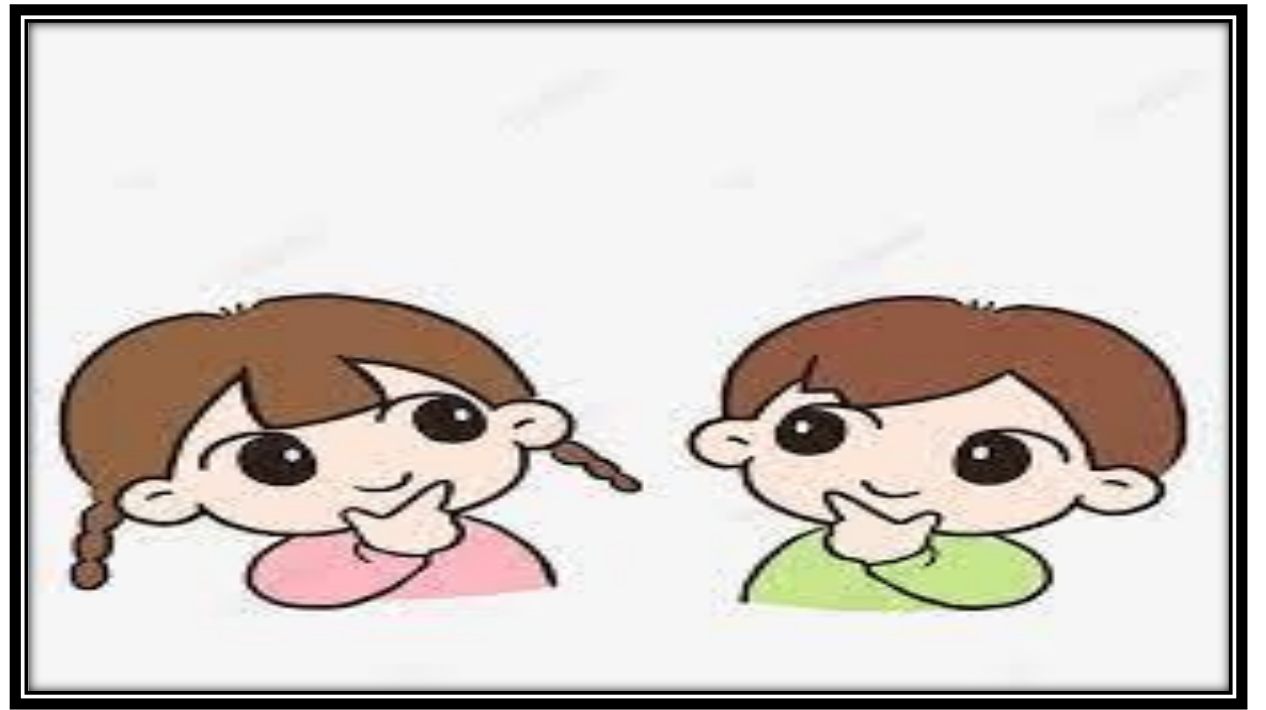
5. Ý nghĩa- thông điệp

* **Thông điệp mà các tác giả muốn gửi gắm:** Bài học về lòng yêu nước, ý thức chủ quyền, bảo vệ độc lập dân tộc và tự hào về truyền thống lịch sử đấu tranh của dân tộc ta, bảo vệ sự toàn vẹn non sông đất nước, không bao giờ luôn cúi trước kẻ thù.

IV. TỔNG KẾT

IV. TỔNG KẾT

Kĩ thuật trình bày một phút câu hỏi:

+ *Nêu những đặc sắc nghệ thuật, nội dung của VB “Quang Trung đại phá quân Thanh”*

+ *Qua văn bản, em hãy rút ra cách đọc truyện lịch sử?*

IV. TỔNG KẾT

1. Nghệ thuật

- Sử dụng ngôn ngữ kể chuyện và ngôn ngữ nhân vật đậm chất lịch sử.
- Xây dựng nhân vật qua ngôn ngữ, hành động, lời nói, suy nghĩ.
- Miêu tả trần cảnh sinh động, chân thực.
- Xây dựng nhân vật hai tuyến đối lập.

IV. TỔNG KẾT

2. Nội dung- ý nghĩa

- Ca ngợi người anh hùng dân tộc Quang Trung – vị vua văn võ song toàn, là biểu tượng cho lòng yêu nước của dân tộc.
- Đồng thời còn thấy được thảm cảnh thất bại ê chề, khốn đốn, nhục nhã của tên giặc Tôn Sĩ Nghị cùng quân Thanh và cả bọn Lê Chiêu Thống bán nước cầu vinh.

IV. TỔNG KẾT

3. Cách đọc truyện lịch sử

- Xác định được các sự kiện lịch sử trong truyện.
- Chỉ ra được cốt truyện, bối cảnh, nhân vật chính trong truyện liên quan như thế nào với lịch sử và ngôn ngữ mang không khí, dấu ấn lịch sử,...
- Tìm hiểu sâu chủ đề, tư tưởng, thông điệp mà văn bản truyện muốn thể hiện.
- Rút ra những tình cảm, cảm xúc, cảm hứng chủ đạo của người viết được thể hiện qua văn bản.

The background features a traditional East Asian aesthetic. At the top, four golden lanterns are arranged horizontally. Below them is a large, ornate golden frame that resembles an unrolled scroll. The text is centered within this scroll. The entire scene is set against a light, textured background.

LUYỆN TẬP

Câu 1: “*Quang Trung đại phá quân Thanh*” trích hồi thứ bao nhiêu của tác phẩm “*Hoàng Lê nhất thống chí*”?

A. Hồi 12.

B. Hồi 13.

C. Hồi 14.

D. Hồi 15.

Câu 2: “Hoàng Lê nhất thống chí” thuộc thể loại truyện lịch sử có cốt truyện đa tuyến. Nhận định trên đúng hay sai?

A. Đúng

B. Sai

Câu 3: Nguyễn Huệ cùng đại binh tiến đánh trận Ngọc Hồi vào khoảng thời gian nào?

A. Ngày 25 tháng chạp năm 1788

B. Ngày 29 tháng chạp năm 1788

C. Ngày mùng 3 tháng giêng năm Kỷ Dậu (1789)

D. Sáng sớm ngày mùng 5 tháng giêng năm Kỷ Dậu (1789)

Câu 4: Tại sao tác giả trung thành với nhà Lê nhưng viết chân thực về Quang Trung như vậy?

A. Vì họ tôn trọng lịch sử và ý thức dân tộc.

B. Vì họ luôn ủng hộ kẻ mạnh.

C. Vì họ không yêu nước.

D. Vì họ không có ý thức dân tộc.

Câu 5: *Hoàng Lê nhất thống chí* xây dựng hình ảnh vua Quang Trung như thế nào?

A. Hành động mạnh mẽ, quyết đoán.

B. Trí tuệ sáng suốt, mưu cán, điều binh khiển tướng tài tình.

C. Tài thao lược, lãnh đạo tài tình, phi thường.

D. Tất cả các đáp án trên đều đúng.

Nhiệm vụ 2: Về nhà vẽ sơ đồ tư duy kiến thức về tác phẩm: tác giả, tìm hiểu chung, nội dung và nghệ thuật.

VẬN DỤNG

1. Bài tập 1: Để viết bài giới thiệu về nhân vật Quang Trung trong văn bản “*Quang Trung đại phá quân Thanh*” em sẽ nêu những ý chính nào?

2. Bài tập 2: Dự án đọc hiểu VB

- Nhóm 1: Tập làm họa sĩ

Yêu cầu: HS vẽ tranh minh họa nội dung nội dung về nhân vật Quang Trung, nghĩa quân Tây Sơn trong văn bản “*Quang Trung đại phá quân Thanh*” (Trích *Hoàng Lê nhất thống chí*, Ngô gia văn phái).

- Nhóm 2: Tập làm hoạt cảnh

Yêu cầu: HS có thể đọc/ diễn kịch (sân khấu hóa) một đoạn trích trong văn bản “*Quang Trung đại phá quân Thanh*” (Trích *Hoàng Lê nhất thống chí*, Ngô gia văn phái)

Gợi ý

1. Bài tập 1:

* Mở bài: giới thiệu chung về nhân vật Quang Trung trong đoạn trích “*Quang Trung đại phá quân Thanh*”.

* Thân bài:

- Nhân vật Quang Trung trong đoạn trích:

+ Quang Trung nghe quân Thanh vào Thăng Long, tự mình đốc suất đại binh, cả thủy lẫn bộ ra đi; tuyển mộ binh lính ở Nghệ An, duyệt binh ở doanh trấn, sắp xếp lại đội hình quân binh;

+ Quang Trung sai người mở tiệc khao quân, chia quân sĩ làm năm đạo; Quang Trung trực tiếp chỉ huy quân lính đánh giặc; Quang Trung tiến binh đến Thăng Long rồi kéo vào thành.

Gợi ý

1. Bài tập 1:

*Mở bài:

* Thân bài:

- Từ đó nhận xét về nhân vật Quang Trung: Có hành động mạnh mẽ, quyết đoán. Sáng suốt, có tầm nhìn xa trông rộng. Có mưu lược và tài dụng binh.

Oai phong trong chiến trận.

- Đánh giá nghệ thuật xây dựng nhân vật của tác giả:

+ Kết hợp tự sự, miêu tả qua ngôn ngữ, cử chỉ, hành động làm bật lên nhân vật Quang Trung rất chân thực vừa tài năng lại vừa lắm liệt, anh dũng.

+ Giọng văn đầy phấn chấn, xen lẫn tự hào, khắc họa vẻ đẹp của hình tượng người anh hùng dân tộc, linh hồn của chiến công vĩ đại.

*Kết bài: Nêu suy nghĩ, cảm xúc của bản thân đối với vua Quang Trung.

2. Bài tập 2: HS thực hiện dự án.

Tham khảo một số sản phẩm theo link sau:

- Video kịch về đoạn trích “Quang Trung đại phá quân Thanh”:

<https://youtu.be/IAOVqk60yz8?si=SVI0ZMcjIiwwFVsM>

- Tranh vẽ về đoạn trích: “*Quang Trung đại phá quân Thanh*”

HƯỚNG DẪN TỰ HỌC

- Hoàn thiện các nội dung đã học trong bài;
- Chuẩn bị tìm đọc tiểu thuyết “*Đôn Ki-hô-tê*” của nhà văn Xéc-van-tét, chuẩn bị các phiếu HT, câu hỏi chính trong VB “*Đánh nhau với cối xay gió*” (Trích *Đôn Ki-hô-tê* Xéc-van-tét)

Tạm biệt!

